

SJÓNLEIKARHÚSIÐ

Í kvöld tírsdag 3. dec. kl. 8 s. p.:

J. L. Heiberg:
Aprilsnarrene.

Bilettrí faást til vanligrar prísir í H. N. Jacobsens Bókahandli og við inngöngdina.

er náttúrulega gagnlegt, selv om de kan være indbringende for den Enkelte. Er det f. Eks. ikke nødvendigt for det Offentlige at forbyde Forfalskninger, at føre en vis Kontrol med Fabrikation og Fordeling af Næringsmidler. Videre med Fabrikernes Indretning, med sundhedsfarlige Bøtger og Virksomheder osv. Endvidere at forbyde eller kontrollere Børn-arbejde, Læringsarbejde osv. Dette vil selv Cassel indrømme Berettigelsen af; han indrømmer iøvrigt selv Berettigelsen af Fagforeningernes Værn mod Misbrug af Arbejdskraften. Men er alt dette ikke Forsvar for Socialisering — d. v. s. Servitut, som udfører paaalægges Næringslivet.

Principielt er vist næsten alle i vore Dage enige om, at saadanne socialiserende Servitutter paa Erhvervslivet er baaede nødvendige og nationalekonomiske gavnlige. Heller ikke Socialdemokratiet vil naturligvis drive Socialiseringsprocessen videre end det er nødvendigt (af Hensyn til Arbejdere og Forbrugere) og nationalekonomisk forsvareligt.

Dette maa Cassel dog vide. Alligevel naar han angriber »Socialiseringen« gaar han uden videre ud fra, at der dermed menes Statens Overtagelse af hele Næringslivet til Administration i enhedsrættssig Form. Og som Skremmebillede udmaler han, hvorvidt det f. Eks. vil gaa med Landbrugsproduktionen, naar Bønderne paa denne Maade bliver »socialiserede«. Altsaa noget som hører hjemme i Fantasiens Verden; ingen vesteruropæisk Socialdemokrat tænker sig sli-ge vidtløftige Foranstaltninger praktiseret.

Tænke om en planmæssig, centralt ledet Samfundproduktion har selvfølgelig tit beskæftiget socialistiske Teoretikere; og sli-ge teoretiske Udrøddinger kan — hvilket Cassel selv skriver S. 119 — »være meget vigtige for den økonomiske Videnskab, idet de kan tjene som Provocation for de økonomiske Principers virkelige Indhold og Nødvendighed».

Men naar han paa Grundlag heraf angriber Socialdemokratiet, rammer han naturligvis ved Siden af. I sin Kritik heraf maa han tage de Problemer op, som Partiet virkelig tumler med at løse. Saaledes f. Eks. det meget aktuelle om, hvorvidt man skal bryde Monopolernes og den koncentrerede Finanskapitals Magt uden at skade Produktiviteten i Samfundet — ja endog i mange Tilfælde netop med

det Formaal at fremme Produktivite-ten. Gennem Kontrol med Sammen- slutningerne, eventuelt ved Oprettelse af offentlige Monopoler i Stedet for de private, gennem Start af offentlige konkurrerende Foretagender eller paa anden Maade, alt efter Forholdenes Natur.

Men sli-ge Ting, som altsaa har virkelig praktisk Betydning, hvor Talen er om Socialdemokratiets »Socialiserings«-Bestræbelser, gaar Cassel meget langt hen over i sit Skrift. Han skriver kun et Par Linjer om hele Monopolproblemet og tilføjer derpaa: »Den betænkeligste Form for Monopolpolitik er iøvrigt ikke de Erhvervsdrivendes, men Fagforeningernes». — Man merk det Absicht —

Sagen er, at Cassel med sit Skrift aabenbart ikke har tilsigtet at give saglige Indlæg i vigtige økonomisk-politiske Problemer. Det er ham des- værre kun om at gøre at sværte Socialdemokratiet og Fagforeningsmænd det mest mulige, uden smaaligt Hensyn til sine Midler. Han fremstiller Socialdemokratiets Mænd som Uvidende hvad økonomiske Problemer angaar, hvad de som bekendt aldeles ikke er. Han tillægger dem politiske Hensigter, som de ikke har, og Handlinger, som de aldeles ikke udfører. Og paa dette Grundlag dænger han dem til efter Nøder.

Toppunktet i saa Henseende naar han i det rent ud sagt hysteriske Kapitel: »Vor Tids største Charlaterer» (d. v. s. Socialismen). Heri skriver han bl. a. følgende:

»Rent ud sagt beror Socialismens Popularitet i høj Grad paa, at den aabner en politisk Vej til økonomiske Magtstillinger. Det er naturligvis ikke sikkert, at alle de, der kommer frem ad denne Vej, er helt udmølle. De kan oven i Købet undtagelsesvis træffe til at være meget habile. Men ikke desto mindre er det for en Samfundsekonomi — over al Maade betænkeligt at aabne Adgang til vigtige, ledende Stillingen for Personer, som ikke har kunnet komme frem i det økonomiske Livs udvalgte Væde-kamp, men i Stedet har valgt at slige op til Samfundets Højder ved Hjælp af flyvende Talegaver og populærtosskabende Frase-mageri. Interessen for alle disse politiske Forordninger, for Rigsbankens Afhængighed af Rigsdagen eller for Oprettelsen af en »Statsbank«, er den ikke i paafølgende Grad Udtryk for disse politiske Stræbers uafsluttede Begreb efter ud-

viklede Muligheder for Indflydelse, Ligestilhed med det private økonomiske Livs Ledere og — først og sidst — deres standsmæssige Forsærgelse?»

Naar Professor Cassel paa en saa uforsømmet Maade tillægger sam- lige Socialdemokratiets ledende Mænd saa beskædte Motiver, maa det være berettiget at spørge, hvilke Motiver der har bevæget den verdensberømte Nationaløkonom til at paalægge sig et Job, der ligger paa et saa lavt Niveau som Tilfældet er her.

Selv siger han, at han gør det for Arbejderklassens Skyld. I Forordet til sit Skrift siger han:

»Havde det ikke været sentimentalt, vilde jeg have tillegnet Sveriges Arbejdere denne Bog. Den er i sit Fald skrevet ikke alene i den Hensigt at gavne dem, men tillige i den Overbevisning, at den virkelig kommer til at gavne dem, efterhaanden som de, bevidst eller ubevidst, paavirkes af de Ideer, her fremføres, og under deres Indflydelse gradvis ændrer deres Opfattelse af Grundsætningerne for vor økonomiske Liv.»

Hvis En og anden ved Læsningen af Bogen skulde komme til at tvivle paa disse smukke Motiver, er Professor Cassel sandelig selv Skyld deri ved sin grove Mistænkeliggørelse af andre.

Samuel Davidsen: Stemningstoner. Smaadigte.

I fikt Formaat — og nydeligt udstyret — har den unge thorshavnske Smand og Lyriker, Sam. Davidsen, under sit Ophold i Danmark, udsendt en Samling Smaadigte under Fællesnavnet: *Stemningstoner*, trykt i Svendborg Amts-Trykkeri.

Disse »Stemningstoner«, der fylder nogle og tredve Sider i det beskudne Formaat, har Digteren — ganske naturligt — tilegnet sin Mo'r. Ganske naturligt, siger jeg, da Indholdet fulgt ud svarer til Tilegnelsen. Man kan godt forstaa, at en ung Mand, under sin »drommende Vandrang paa fremmed Stie«, føler Hjemlængselsens dragende Virkning, der i Tankerne hedsætter ham i Forbindelse med sit Hjem og sin Mo'r. Dette Forhold, at han har befundet sig paa fremmed Stie, borte fra sit Hjem og sin Mo'r, har for Digteren spillet en afgørende Rolle og sat ham i Stand til at nedskrive disse Stemningstoner. Tænk, om Tilfældet havde været, at det drejede sig om et Hjem uden Mo'r; Digtssamlingen vilde da ikke hedde *Stemningstoner*, og den overvejende Del af den beskudne Samling maatte helt udgaa, saa præget af et Hjem med en god og kærlig Mo'r er denne Digtssamling.

Ligeledes viser Digteren ogsaa sin Fortrolighed med Omgivelserne i det fremmede med Smaadigte som »I Skovene«, »Ved Lovfaldstide«, »Vinters« og »Sommer«, »Foraar« og »Efteraar«, »Morgenstemning« og »Aftenidyle».

Blomsterne i det fremmede har ogsaa stærkt betaget hans Sind. »Skønne Violer! Eksempel, hvor man stilles overfor det Liv, der falmer og svinder hen for at komme igen med forøget Kraft og Ynde, og ulvikaarligt henføres Tanken paa ens eget usle Liv, der engang skal ebbe ud — for aldrig atter at skue Sollyset.

Her gengives »Skønne Violer 2 Slutningsvers:

»Det har vi fælles — vi svinder og dor, jeg mister min Kraft, du din fine Kultur; men til næste Aars Fornar du blomstrer paa ny, saa blendende skøn, saa bange og bly.

Men jeg svinder væk for stedse i Grav som dalende Sol bag Vesthimlens Hav, da plukker de dig, du blide Viol, for at pryde min Grav ved sommerlys Sol.»

Det er en smuk, lille Bog, hvis Indhold svarer til sit Navn, der fremtræder i *Stemningstoner* af Samuel Davidsen.

Professari Torleiv Hannaas deyður.

Björgvin, 22.—11.—1929.

Táíð myrkið seig yvir norðurland mánadagin 18. novem- ber, andaðist Torleiv Hannaas professari, aftaná at hava verið operaður fyri eina sjúku, som hann hevði barst við í mong ár.

Tað eru ikki mangir heims- gitnir menn nútímans, sum hava haft ein so sermerkian stríðshug sum Torleiv Hannaas. Fyri honum var tað óráð at lata vera við at byrta stríð í eyst og stríð í vest, stríð um stórt og stríð um lítið. — Hann vildi vera virksamur, vildi vera lyftandi, bæði í mentunarmuni og soci- alum. Men hansara víðfóddi stríðsvekjandi hugur fór hann eins tíðum til klovnangar, sum til samlingar. Hann var meira ein plógmaður enn sáðmaður. Og var tað nakað, hann vildi, ja so sást tað eftir honum, so djúpt plógdi hann.

Torleiv Hannaas var mál- maður, bæði í ódn og loyn. Hansara lívsáskoonan var so- leiðis, at hann mátti vera tað. Og í málakrinum plógdi hann djúpt. Nýnorska málið tók hann til lívsgransking sína, og tað kendist á honum, at hann legði sær nær, tí tess meiri hann eldist, tess mjúkari, vakrari og lættari norskt mál skrivaði hann. Hann leitaði sær fram millum bygðafólk eftir livandi talu, og hann fekk fatur á tí, hann vildi hava; tí hann kundi tala við bæði bóndir og arbeíðsmenn.

Hesin stríðsmaður var nú voróin formaður í hinum mikla felagnum »Noregs málage«. Men har var hann aldri nakað sams- lingstekin. Hitt drjúga lag- stríðið móti kapt. Os og docent Midttun var ikki bert til frama fyri málið — sjálvst um Hannaas slerdi kapteynin av váli.

Sami stríðshugurin kom eisini fram, táíð tað galt fráháldsorsr- una. Tað var ein rættferðs- spurningur, ið völdi, at hann klagaði »Grand« fyri ólógliga at skinkja brennivín, eins og tað eisini var ein rættferðsspurn- ingur, ið bendi hann frá vinstra og inn í arbeíðaraflokkin. Allar hesar hendingar elvdu mikið stríð, og hin seinasta var kanska hin svárasta, tí honum var hvørki ynkskt farvel ella væl- komin. Bert Björgvinjarblaðið »Morgenavisen« bar sína fróði til sjóndar, tí borgaraskapurin var kvittaður fyri slikan upp- reistrmann.

Nú hevur stríðshetjan hongt svorðið á vegg, plógvma- urin sleppt plógvinum ulla- nvert teir stóru akrar og bókasamlarin lagt bókalistarnar stillisliga frá sær. Eitt stórfingió arbeíð hevur hann avrikað, so hann var tær ein alt ov dýrur sonur at missa, móður Noreg.

C. C.

Vinduer, Døre og Lister.
Godt og billigt Arbejde.
Hugo Øster's Maskinsnedkeri.
Tlf. 216. Thorshavn. Tlf. 216.

Forlovelse, Ægteskab, verdensberømt Bog, 196 Sider, 1.85. — Dr. M. Fadden, amerikansk Læge: Ægtaskabelig Livs- lykke, 2 store Bind, kun 3 Kr. for begge B. — Dejlig Sae, den unge, dybsunkne Kvindes Testamente, Op- lag 40.000, 1.35. — Ford: Hemmelighe- den ved at tjene Penge, 1.25. — Sund- hedsrae, mange Oplysninger, kun 1.00. — Elvekjer: Muntre Fortællinger, kun 1 Kr. 25 Ore. — Filmen Eventyr, stort Pragtvaerk med 125 Kunstfotos, kun 3½ Kr. — Ungdom og Kærlighed, 0.75. Selves Bogforlag, Ald. F. S. D., Odense.

Kærkomin jólagáva

or:
»Ungdómsangbók«
við nógvum jólasálum.

Er at fáa í bókabúð- um, hjá umboðsmanninum »Varðanes« og aðrastaðni fyri kr. 2,75.

Køkkenassistent

søges til 15. Januar næste Aar.
Løn 50 Kroner pr. Maaned.

Dr. Alexandrines Hospital.

Tandlæge Kaaber

træffes atter fra Begynd. af Januar.

Paturssons Forespørgsel i Landstinget.

Forslag fra Erhvervskommissionen.

(Telegram til »Føroya Social-Demokrat«).

København, 30.—11.—29.

Paturssons Forespørgsel om det færøske Fæstegods paa Stats- regnskabet behandledes i Fredags i Landstinget. Patursson paa- stod at den danske Stat ikke var Ejer af det færøske Fæste- gods. Finansminister Bramsnæs udtalte at dersom der nu skulde foretages noget lignende som i 1912 til 13 — da Fæstegodset opførtes paa Statsregnskabet — burde der forhandles med Fær- øernes Lagting. Ministeren gjorde opmærksom paa, at der var adskilligt at overveje, naar Talen nu drejede sig om Fæstegodsets Fremtid. Regeringen vilde bered- villigt overveje de forskellige Synspunkter, der maatte frem- komme. Effersøe gik skarpt imod Patursson; der var — sagde han — selvfølgelig kun Tale om det rene og skære Fæstegods, og den danske Rigs- dag var i sin fulde Ret til at opføre Fæstegodset paa Stats- regnskabet; det færøske Lagting havde intet at beklage sig over. Patursson replicerede og bemær- kede at Effersøe ikke havde noget Mandat til at tale paa Færøernes Vegne.

Statsministeriets Erhvervs- kommission har afgivet Bet- ænkning om Fiskeriet. Der foreslaas 3 Fiskerikonsulenter: En i England, en i Tyskland og en paa Færøerne. Endvidere foreslaas Kontrol med Export- fisk og Oprettelse af Kredit- In- stituter med Statsstøtte.